

*Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет*

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Тема: Ефективність використання основних фондів підприємства

*Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма 6.051.00.06 «Економіка і бізнес»*

Завідувач кафедри: _____ / Мельник Л.Г. _/

Керівник роботи: _____ /Мазін Ю.О. _/

*Виконавець: _____ /Завгородня Ю.О./
П.І.Б.*

Група: ЕЗ-61С

Суми 2020

Зміст

Стор.

Реферат	3
Вступ	4
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи оцінки використання основних фондів підприємства	
1.1. Необхідні джерела інформації для оцінки	6
1.2. Загальні показники використання основних фондів	7
1.3. Часткові показники використання основних фондів	9
РОЗДІЛ 2. Оцінка використання основних фондів Казенного підприємства "Шосткинський казенний завод "ІМПУЛЬС"	
2.1. Аналіз структура основних виробничих фондів підприємства	12
2.2. Аналіз використання основних фондів	14
РОЗДІЛ 3. Оцінка впливу факторів на ефективність використання обладнання	
3.1. Оцінка впливу факторів на показник обсягу продукції	25
3.2. Оцінка впливу факторів на рівень використання виробничої потужності	27
Висновки	31
Список використаної літератури	33

Реферат

Дипломна робота в обсязі 32 сторінки містить 15 таблиці, 1 рисунок, 41 джерел літератури.

Ключові слова: основні фонди, кошти праці, предмети праці, виробництво, основні виробничі фонди, матеріально-технічна база, основні невиробничі фонди, машини, обладнання, активна частина основних виробничих фондів, виробничий процес, структура, ефективність використання основних засобів, фондодіддача, фондомісткість, коефіцієнти оновлення та вибуття, коефіцієнт змінності роботи устаткування, виробнича потужність, виробнича площа.

Мета роботи: застосування підходів щодо оцінки ефективності використання основних фондів в умовах сучасного підприємства.

Об'єкт дослідження: показники, що характеризують стан та використання виробничих потужностей КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС".

Предметом дослідження є система взаємовідносин, що виникають на підприємстві з приводу виробничо – господарської діяльності на підприємстві.

Метод дослідження – логічне узагальнення, аналіз, порівняння, факторний аналіз.

У першому розділі «Теоретичні основи оцінки використання основних фондів підприємства» проаналізовано необхідні джерела інформації для оцінки основних фондів, розглянуто систему показників використання виробничих потужностей.

У другому розділі «Оцінка використання основних фондів Казенного підприємства "Шосткинський казенний завод "ІМПУЛЬС"» - на прикладі підприємства проведено аналіз структури основних виробничих фондів підприємства та аналіз їх використання.

У третьому розділі «Оцінка впливу факторів на ефективність використання обладнання» - на даних підприємства проведена оцінка впливу факторів на показник обсягу продукції та на рівень використання виробничої потужності.

Вступ

Процес виробництва створює підґрунтя для життєвої основи сучасного суспільства. Важливими чинниками формації будь-якого технологічного укладу[34,36,38,40,41], у тому числі шостого, виступають виробничі потужності, інноваційні технології[13,15,16,20,35,37,39]. Саме вони створюють необхідні умови для подальшого економічного розвитку. Їх стан та ефективне використання прямо впливає на кінцеві результати господарської діяльності сучасних підприємств.

Раціональне використання виробничих потужностей, своєчасне впровадження інноваційних технологій та оновлення діючих фондів дозволить підвищити конкурентоспроможність[3,30] сучасних підприємств в умовах швидкозмінювального зовнішнього середовища[11,17,18,21,22,23,24,33]. Будь-які управлінські рішення щодо ефективності використання виробничих потужностей повинні опиратися на результатах економічного аналізу. Виходячи з вище приведеного тема, що пов'язана з ефективністю використання основних фондів підприємства є сучасною та актуальною.

Метою роботи є застосування підходів щодо оцінки ефективності використання основних фондів в умовах сучасного підприємства.

Реалізація поставленої мети обумовила постановку та вирішення таких завдань:

- дослідити основні підходи до оцінки ефективності основних фондів;
- виокремити систему показників аналізу виробничих потужностей;
- дослідити необхідні джерела інформації для оцінки основних фондів;
- проаналізувати ефективність використання основних фондів на прикладі конкретного підприємства;
- оцінити вплив різних факторів на ефективність використання обладнання.

Об'єктом дослідження є показники, що характеризують стан та використання виробничих потужностей КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС".

Предметом дослідження є система взаємовідносин, що виникають на підприємстві з приводу виробничо – господарської діяльності на підприємстві.

На прикладі КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС" оцінемо ефективність використання виробничих потужностей, проаналізуємо показники стану та експлуатації основних фондів для виявлення резервів щодо поліпшення їх використання та зростання фондівіддачі.

РОЗДІЛ 1 Теоретичні основи оцінки використання основних фондів підприємства.

1.1 Необхідні джерела інформації для оцінки

Стан і використання основних фондів - один з найважливіших аспектів аналітичної роботи, так як саме вони є матеріальним втіленням науково-технічного прогресу - головного чинника підвищення ефективності будь-якого виробництва.

Завданнями аналізу стану та ефективності використання основних виробничих фондів є:

1) встановлення забезпеченості підприємства та його структурних підрозділів основними фондами - відповідності величини, складу і технічного рівня фондів потребі в них;

2) з'ясування виконання плану їх зростання, оновлення та вибуття;

3) вивчення технічного стану основних засобів і особливо найбільш активної їх частини - машин і обладнання;

4) визначення ступеня використання основних фондів і факторів, що на неї вплинули;

5) встановлення повноти застосування парку обладнання і його комплектності;

6) з'ясування ефективності використання обладнання за часом і потужністю;

7) визначення впливу використання основних фондів на обсяг продукції і інші економічні показники роботи підприємства;

8) виявлення резервів зростання фондоддачі, збільшення обсягу продукції і прибутку за рахунок поліпшення використання основних фондів[1,2,5,7,12,14,19,32].

Джерела інформації можуть виступати плани економічного і соціального та технічного розвитку, крім того:

- ф.№1 «Баланс підприємства»;

- ф.№3 «Додаток до балансу підприємства»;

- ф.№1-п (річна, місячна) «Звіт підприємства (об'єднання) по продукції»;
- ф.№11 «Звіт про наявність та рух основних засобів та інших нефінансових активів;
- ф.№БМ «Баланс виробничої потужності»;
- ф.№7-ф «Звіт про запаси невстановленого обладнання, що знаходиться на складах у капітальному будівництві»;
- ф.№МО-1 «Банк перепису невстановленого обладнання, крім зайвого»;
- ф.№МО-2 «Бланк перепису невстановленого зайвого устаткування»;
- ф. №1 - фонди «Одноразовий облік руху основних фондів та використання грошових коштів;
- ф.№1 - переоцінка;
- ф.№2-кс «Звіт про виконання плану введення в дію об'єктів
- журнал - ордер 13;
- інвентарні картки обліку основних засобів;
- дані проведених на підприємстві інвентаризацій основних засобів, а також обліку їх використання;
- дані спеціальних обстежень і інші джерела інформації [1,2,4,8].

1.2.Загальні показники використання основних фондів.

Основні фонди займають, зазвичай, основну питому вагу в загальній сумі основного капіталу підприємства. Від їх кількості, вартості, технічного рівня, ефективності використання багато в чому залежать кінцеві результати діяльності підприємства: випуск продукції, її собівартість, прибуток, рентабельність, стійкість фінансового стану.[1,4,8,10,25]

Для характеристики використання основних виробничих фондів застосовуються різні показники, які умовно можна розділити на дві групи:

1. узагальнюючі;
2. часткові показники;

Узагальнюючі показники, яких відносять перш за все фондоотдачу і рентабельність, застосовуються для характеристики використання основних фондів на всіх рівнях народного господарства - для підприємств, галузей і народного господарства в цілому [2,8,10,12].

Найбільш важливий з них - фондівіддача основних фондів визначається як відношення вартості продукції (валовий, товарної або нормативно чистої) до середньорічної вартості основних фондів, розраховується за формулою 1.1

$$K_{\text{фо}} = \frac{V_{\text{реал}}}{F_{\text{срз}}} \quad (1.1)$$

Где $K_{\text{фо}}$ - коефіцієнт фондівіддачі;

$V_{\text{реал}}$ - обсяг реалізованої продукції;

$F_{\text{срз}}$ - середньорічна вартість основних фондів.

Коефіцієнт фондівіддачі характеризує який обсяг реалізованої продукції припадає на одну гривню основних фондів. Чим вище показник, тим краще для підприємства.

Крім загальної середньої фондівіддачі, що характеризує використання використання всіх основних промислово-виробничих фондів, в практиці застосовується і фондівіддача за активною частиною основних фондів (промислово-виробничі фонди за вирахуванням вартості будівель і споруд) [5,8].

Наступний узагальнюючий показник - фондомісткість - величина, зворотна показнику фондівіддачі. Фондомісткість характеризує вартість основних фондів, необхідну для випуску одиниці продукції і розраховується за формулою 1.2.:

$$K_{\text{фе}} = \frac{F_{\text{срз}}}{V_{\text{реал}}}, \quad (1.2)$$

де $K_{\text{фе}}$ – коефіцієнт фондомісткості;

$F_{\text{срз}}$ – середньорічна вартість основних фондів;

$V_{\text{реал}}$ – обсяг реалізованої продукції.

Показник фондомісткості визначає необхідну величину основних фондів для виробництва продукції певної заданої величини.

Якщо обсяг товарної продукції на перспективний період не змінюється, то немає необхідності збільшувати основні фонди - слід тільки їх удосконалювати, тобто замінювати застаріле обладнання прогресивною технікою. При зростанні обсягу товарної продукції на перспективний період треба визначити перспективну потребу в основних виробничих фондах [10,12].

Один з показників, що характеризує рівень механізації і автоматизації процесів праці - фондоозброєність праці розраховується за формулою 1.3:

$$K_{фв} = \frac{F_{срз}}{N_p}, \quad (1.3)$$

де $K_{фв}$ – коефіцієнт фондоозброєності;

$F_{срз}$ – середньорічна вартість основних фондів;

N_p – чисельність робітників, люд.

Рівень фондомісткості або фондovіддачі залежить від рівня продуктивності праці і фондоозброєності праці. Фондовіддача безперервно зростає, якщо продуктивність праці у виробництві випереджає зростання фондovоруженості працюють.

Узагальнюючу оцінку руху основних фондів дають коефіцієнти оновлення, вибуття, приросту і відтворення, які також характеризують технічний стан основних засобів [1,8]

1.3. Часткові показники використання основних фондів.

Устаткування - найбільш активна частина основних фондів. Зростання його питомої ваги вважається прогресивною тенденцією.

При проведенні аналізу забезпеченості підприємства виробничим обладнанням та ефективності його використання все обладнання доцільно згрупувати за його участі в процесі виробництва (рис.2.1.).

Устаткування включає відповідно наступні головні складові: наявне, встановлене і діюче. До наявного відноситься все наявне на підприємстві обладнання незалежно від того, де воно знаходиться (в цехах, на складі) і в якому стані, до встановленого - змонтоване і підготовлене до роботи устаткування, що

знаходиться в цехах, причому частина встановленого обладнання може бути в резерві, на консервації, в плановому ремонті, модернізації. Діюче обладнання - це фактично працює в звітному періоді устаткування незалежно від тривалості [2,10].

Рис. 2.1. - Групування обладнання за його участю в процесі виробництва.

Завдання найбільш повного використання устаткування полягає в тому, щоб звести до мінімуму кількість невстановленого недіючого устаткування. Скорочення кількості невстановленого обладнання, прискорення введення в дію нових машин підвищує темпи нарощування виробничих потужностей, сприяє кращому використанню засобів виробництва. З цією метою необхідно наближатися до зближення величин, що характеризують кількість діючого, встановленого і працюючого обладнання.

Підвищення ефективності використання працюючого устаткування забезпечується частковими показниками. Ці показники поділяються на показники екстенсивного та інтенсивного використання основних фондів.

Показники екстенсивного використання основних фондів характеризують їх використання в часі, а показники інтенсивного використання основних фондів характеризують величину знімання продукції (виконаної роботи) на одиницю часу з певного виду обладнання (або виробничих потужностей) [5,10,22,25].

До числа найважливіших показників екстенсивного використання основних фондів відносяться коефіцієнти використання планового, режимного і календарного часу роботи обладнання, коефіцієнт змінності роботи устаткування, показник внутрізмінних простоїв та ін.

РОЗДІЛ 2. Оцінка використання основних фондів КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС"

2.1. Аналіз структура основних виробничих фондів КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС".

Казенне підприємство "Шосткинський казенний завод "ІМПУЛЬС" є одним з ключових підприємств кластера високоточної зброї та боєприпасів «Укроборонпрому». Він діє з 1848 року. КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС" здійснює виробництво такої продукції:

- вироби для гірничорудної та добувної промисловості: електродетонатори, шнур детонує, шашки тротиллові;
- вироби загальнотехнічного призначення і товари народного споживання: патрони мисливські, капсуль «Жевело», «Вінчестер», сірники мисливські і камінні, петлі меблеві;
- феєрверки та піротехнічні вироби;
- утилізація боєприпасів.

У 2019 році на підприємстві було відкрито новий виробничий центр з виробництва комплектуючих, необхідних для створення замкнутого циклу виробництва артилерійських боєприпасів та ракетного озброєння. Для організації цього виробництва на КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС" проведено масштабні роботи з підготовки цеху, який відповідає міжнародним стандартам(нормам високоточного виробництва). На підприємстві завершена установка десятків комп'ютеризованих високотехнологічних верстатів. Таким чином завершується масштабне оновлення виробничих потужностей даного підприємства. Нове обладнання дозволить виробляти деталі із точністю, яка вимірюється у мікронах. Оновлення основних фондів сприятиме зниженню собівартості продукції та підсиленню конкурентних позицій даного підприємства.

Для планування відтворення і використання основних фондів, однаковості обліку на промислових підприємствах основні фонди групуються за видами

залежно від натурально-речових ознак і цільового призначення, що дає можливість мати їх видову класифікацію (табл.2.1.).

Класифікація основних фондів дозволяє вивчати їх структуру (частку окремих видів засобів праці в загальній їх сукупності), визначати технічну і енергетичну озброєність праці, обчислювати норми амортизації по окремих видах засобів праці і т.д. [2,8,12].

Структура основних виробничих фондів змінюється під впливом ряду факторів, і перш за все технічного прогресу, форм і методів організації виробництва, рівня концентрації та спеціалізації, зміни вартості окремих видів засобів праці і т.д. Так, основні виробничі фонди КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС" зросли з кінця 2009р. в порівнянні з початком 2009р. на 6,5%. У складі основних промислово-виробничих фондів частка машин і устаткування становила на початок року 47,7%, а на кінець зросла до 48,9%, питома вага будівель знизився з 38,5% до 37,4%, споруд - з 4,7% до 4,6%, передавальних пристроїв - з 7% до 6,7%.

В цілому за рік промислово-виробничі основні фонди збільшилися на 143350 грн., а основну їх частину збільшення склала активна частина - машини та обладнання - на 102320 грн.

Для підвищення віддачі основних виробничих фондів важливо забезпечити збільшення в їх складі активної частини - машин, обладнання, приладів, інструменту та т.д. і знижувати частку пасивної, оскільки зростання продуктивності праці пов'язаний перш за все з ефективністю знарядь праці [4,7].

Таблиця 2.1. – Структура основних фондів КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС"

Основні фонди	На початок року		На кінець року		Зміни	
	Сума, грн.	Пит.вага	Сума, грн.	Пит.вага	Сума,грн.	Пит.вага
ПВОФ, всього	2190300	100	2333650	100	+143350	+6,5
У тому числі:						
будівлі	843250	38,5	873780	37,4	+30530	+3,6
споруди	102500	4,7	108360	4,6	+5860	+5,7
передавальні пристрої	154380	7,0	155210	6,7	+830	+0,5
Машини та обладнання	1037750	47,4	1140070	48,9	+102320	+10,0
з них:						
силові машини	65720	3,0	69830	3,0	+4110	+6,3
роб. маш. та обладнання.	907660	41,4	1004420	43,1	+96760	+10,7
вимірювальні пристрої та лаб. обладнання	25280	1,2	25580	1,1	+300	+1,2
обчислювальна. техніка	22130	1,0	23180	1,0	+1050	+4,7
інше обладнання.	16960	0,8	17060	0,7	+100	+0,6
У тому числі:						
автомат. маш. та обл.	450170	20,6	485890	20,8	+35720	+7,9
транспортні засоби	28480	1,3	31210	1,3	+2730	+10,0
інстр. вир. і госп. інв.	23940	1,1	25020	1,1	+1080	+4,5

2.2. Аналіз використання основних фондів.

Зміни структури основних фондів визначаються характером їх руху. Рух або зміна величини основних фондів відбувається за рахунок їх надходження і вибуття. Ступінь оновлення основних фондів характеризує коефіцієнт оновлення, вимірюваний відношенням вартості які поступили за аналізований період основних фондів до їхньої наявності на кінець року. Цей показник відбиває питома вага нових основних фондів в загальному їх обсязі на кінець року. Цей показник відбиває питома вага нових основних фондів в загальному їх обсязі на кінець року.

Показником, що характеризує рух основних фондів, є також коефіцієнт вибуття. Який визначається відношенням вартості вибулих основних фондів за аналізований період до їх на початок року.

Основним джерелом відтворення основних фондів є власні кошти підприємства і насамперед фонд розвитку виробництва. Вибуття основних фондів пов'язане в основному з реконструкцією та заміною нової техніки, передачею основних фондів іншим організаціям. Це обумовлено впровадженням у виробництво нових технологічних процесів, вдосконаленням конструкції виробів, оновленням номенклатури продукції, що випускається [2,30,94].

Такий аналіз дає загальну характеристику оновлення та вибуття основних фондів. Оскільки різні групи основних фондів істотно відрізняються як за характером виконуваних функцій, так і за термінами функціонування, аналіз руху необхідно проводити не тільки по всій сукупності основних фондів, а й за їх окремими групами (табл.2.2).

Підсумкові коефіцієнти оновлення і вибуття основних фондів визначалися під впливом інтенсивності оновлення та вибуття по кожній групі і частки кожної групи в загальній вартості основних фондів. Найбільш інтенсивні темпи оновлення характерні для активної частини основних фондів: інструменту, транспортних засобів, робочих машин і устаткування, темпи ж поновлення пасивної частини основних фондів в кілька разів нижче, ніж у активної частини.

Найбільш інтенсивне оновлення активної частини основних фондів визначило і зміна їх виробничої структури, збільшивши частку їх активної частини.

Таблиця 2.2. – Структура та рух ОФ КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС".

Основні фонди	На початок року		У звітному році грн.		На кінець року		Зміна (+,-)		Коеф. оновлення ОФ.	Коеф. вибуття ОФ
	Сума, грн.	Питома вага,	Поступило	вибуло	Сума, грн.	Питома вага	Сума, грн. (гр.б-гр.2)	%		
ПВООФ, усього	2190300	100	165750	22400	2333650	100	+143350	+6,5	7,10	1,02
У тому числі:										
будівлі	843250	38,5	34180	3650	873780	37,4	+30530	+3,6	3,91	0,43
споруди	102500	4,7	6750	890	108360	4,6	+5860	+5,7	6,23	0,87
передавальні пристрої	154380	7,0	1560	730	155210	6,7	+830	+0,5	1,01	0,47
Машини та обладнання	1037750	47,4	116270	13950	1140070	48,9	+102320	+10,0	10,20	1,34
з них:										
силові машини	65720	3,0	7270	3160	69830	3,0	+4110	+6,3	10,41	4,81
роб. маш. та обладн.	907660	41,4	101900	5140	1004420	43,1	+96760	+10,7	10,15	0,57
вимірювальні пристрої та лаб. обладнання	25280	1,2	2800	2500	25580	1,1	+300	+1,2	10,95	9,89
обчислювальна. техніка	22130	1,0	2500	1450	23180	1,0	+1050	+4,7	10,79	6,55
інше обладнання..	16960	0,8	1800	1700	17060	0,7	+100	+0,6	10,55	10,02
У тому числі:										
автомат. маш. та обл.	450170	20,6	57130	21410	485890	20,8	+35720	+7,9	11,76	4,76
транспортні засоби	28480	1,3	3820	1090	31210	1,3	+2730	+10,0	12,24	3,83
інстр. вир. і госп. інв.	23940	1,1	3170	2090	25020	1,1	+1080	+4,5	12,67	8,73

За досліджуваним підприємством дані про ступінь зношеності основних засобів наведені в табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз зношеності основних засобів КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС"

Показники	На початок року	На кінець року	Зміна (+, -)
1. Первісна вартість основних засобів, грн.	2190300	2333650	+143350
2. Знос основних засобів, грн.	829450	897090	+67640
3. Ступінь зношеності основних засобів, %	37,87	38,44	+0,57
4. Ступінь придатності основних засобів, %	62,13	61,56	- 0,57

Якщо первісна вартість основних засобів зросла на 143 350 грн, то знос їх за час експлуатації збільшився на 67640 грн. Це призвело до зростання ступеня зношеності (зменшенню ступеня придатності) основних засобів на 0,57%, що відносно оцінює погіршення їх технічного стану.

Технічний рівень основних фондів і ступінь їх морального зносу характеризує віковий склад обладнання. У першу чергу він дає можливість виявити застаріле обладнання, яке вимагає заміни. Для аналізу діюче обладнання групується за видами, а всередині їх - за тривалістю використання. Обчислюються їх питомі ваги (табл.2.4.)

Таблиця 2.4. – Аналіз вікового складу обладнання КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС".

Вікові Групи, років	Види обладнання, од								
	верстати	ковальсько - пресо-ве	Підйомно-транспортне	Термічне	Прилади	Автом.	Інше	всього	Пит.вага, %
до 5	490	108	122	24	46	53	6	849	27,0
від 5 до 10	240	45	26	22	8	-	12	353	11,2
від 10 до 20	667	160	148	42	-	-	35	1052	33,4
від 20 та більше	565	86	167	32	-	-	46	896	28,4
Всього	1962	399	463	120	54	53	99	3150	100
Питома вага, %	62,3	12,7	14,7	3,8	1,7	1,7	3,1	100	X

При проведенні аналізу виходить з того, що термін близько семи (максимум десяти) років є найбільш оптимальним для заміни діючого обладнання. З наведених даних (табл. 2.4.) Видно, що металорізальні верстати з терміном служби 10 років становлять 37,2% (), ковальсько-пресове обладнання - 38,3%, прилади - 100%, підйомно-транспортне обладнання - 32%, термічне - 38,3%, роботи і маніпулятори - 100%. Аналіз показує, що близько встановленого обладнання (28,4%) має термін служби 20 років і більше і є явно застарілим [2,5,8,10].

Наступним найбільш важливим з узагальнюючих показників є фондівіддача, що складає

$$K_{\text{фо}} = \frac{5922920}{2293333} = 2,58$$

Коефіцієнт фондівіддачі показав, що на 1 грн. основних фондів проходиться 2,58 випуску продукції.

В результаті аналізу визначається вплив на фондівіддачу віддачі з 1 грн вартості машин та обладнання і темпів оновлення цієї найбільш активної частини основних фондів. Розрахунки проводяться за даними, наведеними в табл. 2.6.

Збільшення віддачі основних виробничих фондів - невід'ємна сторона інтенсивного розвитку виробництва, і показник фондівіддачі, що характеризує випуск продукції з одиниці основних виробничих фондів, є одним з найважливіших в системі показників ефективності суспільного виробництва. Зростання фондівіддачі (+0,01) означає, що виробництво продукції збільшується більш високими темпами, ніж основні виробничі фонди. Тим самим досягається економія матеріалізованої праці на виробництво одиниці продукції. З'являється можливість задовольнити потреби народного господарства в засобах праці з відносно меншим приростом їх виробництва, значно розширити випуск предметів споживання. Збільшення фондівіддачі, що до знижуючи потребу в капітальних вкладеннях на розширення виробництва, дає можливість підвищити в

накопиченні питома вага тієї його частини, яка йде на розвиток невиробничої сфери [4,10].

Таблиця 2.5. – Вихідні дані до оцінки впливу на фондівдачу руху та структури основних фондів КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС".

№ п/п	Показник	План	Факт	Зміни
1	Обсяг випуску продукції, грн.	5903920	5922920	+19000
2	Середньорічна вартість ОФ, грн.	2298740	2293333	-5407
3	Середньор. варт. акт. частини ОФ, грн.	1325560	1321810	-3750
4	Середньор. варт. робочих маш. й обл., грн.	977400	973880	-3520
5	Фондовіддача ОВФ, грн (стр.1:стр.2)	2,57	2,58	+0,01
6	Фондовіддача роб. маш. . й обл. (стр.1:стр.4)	6,04	6,08	+0,04
7	Коеф. оновлення робочих машин й обладн.	10,24	10,20	-0,04
8	Коеф. вибуття робочих машин й обладн.	1,36	1,34	-0,02
9	Коефіцієнт інтенсивності об. (стр.8:7)	0,13	0,13	-
10	Питома вага машин й обладн у вартості активної частини (стр.4:стр.3)	0,7373	0,7368	-0,0005
11	Питома вага активної частини у вартості ОВФ (стр.3:стр.2)	0,5766	0,5764	-0,0002

Наступний узагальнюючий показник фондомісткість, на підставі таблиці 2.6. представимо розрахунок величин основних виробничих фондів за показником фондомісткості.

Таблиця 2.6. – Розрахунок величини основних виробничих фондів за показником фондомісткості.

№	Показники	звітній	плановий
1	Товарна продукція, грн	5922920	6000000
2	Вартість ОВФ (середньорічна)	2293333	2340000
3	Фондомісткість, грн., коп.	0-39	0-39

Послідовність розрахунку величини основних виробничих фондів на плановий період наступна: спочатку визначається фондомісткість за звітним періодом:

$$K_{\text{фв}} = \frac{2293333}{5922920} = 0,39$$

Тепер помножимо отриману фондомісткість (0,39 грн) на плановий обсяг продукції і отримаємо величину основних фондів, що забезпечує створення продукції, тобто розрахуємо вартість основних фондів на плановий період:

$$0,39 * 6000000 = 2340000 \text{ грн.}$$

А для випуску одиниці продукції необхідно 0,39 грн. основних фондів.

Розраховуємо фондоозброєність і дані занесемо в табл. 2.7

$$K_{\text{фв}} = \frac{2293333}{183600} = 12,49$$

Таблиця 2.7 – Вихідні дані для аналізу фондоозброєності

Показники	План	Факт	Зміни (+, -)
Фондовіддача	2,57	2,58	+0,01
Фондомісткість	0,39	0,39	-
Фондоозброєність	12,52	12,49	-0,03

Зниження фондоозброєності на 0,03 і збільшення фондовіддачі на 0,01 говорить про те, що продуктивність праці випереджає зростання фондоозброєності працюють. А для підвищення фондовіддачі необхідно, щоб темпи зростання продуктивності праці випереджали темпи зростання її фондоозброєності.

Часткові показники - як правило, натуральні, що застосовуються для характеристики використання основних фондів на підприємстві.

Устаткування - найбільш активна частина основних фондів. У процесі аналізу поряд з обчисленням частки середньорічної вартості активної частини промислово-виробничих основних фондів (табл.2.8) встановлюється кількісна забезпеченість підприємства машинами та обладнанням, визначається їх технічний рівень і відповідність кращим світовим зразкам.

За аналізованим підприємством є дані, наведені в табл.2.8.

Таблиця 2.8. – Аналіз забезпеченості КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС" обладнанням

№	Показники	План	Факт	Зміни (+,-)
1.	Кількість наявного обладнання, од.	3190	3190	-
1.1	встановленого, од.	3175	3150	-25
1.1.1.	діючого, од.	3175	3150	-25
1.1.2.	Недіючого, од.	-	-	-
1.2.	Невстановленого, од.	15	15	-
2.	Коефіцієнти використання наявного обладнання:			
	за встановленим (стр.1.1:стр.1)	0,9953	0,9875	-0,0078
	за діючим, (стр.1.1.1. : стр.1)	0,9953	0,9875	-0,0078
3.	Коефіцієнти використання встановленого обладнання (стр.1.1.1 : стр.1.1)	1	1	-

У звітному періоді на підприємстві здійснювалися планові роботи по пере монтажу діючого, монтажу встановленого і демонтажу виведеного обладнання. Недіючого устаткування на підприємстві немає. Діючого і, отже, встановленого обладнання недостатньо (на 25 одиниць). Зайвого устаткування немає. Все невстановлене обладнання знаходиться у плановому монтажі.

Аналіз екстенсивного використання обладнання пов'язаний з розглядом балансу часу його роботи, який включає такі фонди часу: календарний, режимний, дійсний, плановий і фактичний.

За об'єктом дослідження є такі відомості про фондах часу роботи обладнання (табл. 2.9)

З наведених даних табл.2.9. можна зробити висновок, що фактично календарний фонд часу роботи обладнання складає 99,2% до планового (27594 / 27813x100). Різниця між фактичним і плановим календарним фондом часу роботи устаткування є результатом відхилень від плану по введенню в дію обладнання, як за кількістю одиниць, так і за термінами введення їх в експлуатацію.

Таблиця 2.9. – Аналіз використання обладнання за часом КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС".

Показники	План	Факт
1. Календарний фонд, тис. машино-ч	27813	27594
2.Режимний фонд, тис. машино-ч.	11348,7	11178,5
3. дійсний фонд, тис. машино-ч.	10885,2	10562
4.Плановий фонд, тис. машино-ч.	$\frac{10160}{10210,8}$	X
5.Фактичний фонд, тис. машино-ч.	X	8820
6. Коефіцієнти використання обладнання за часом:		
6.1. За календарним фондом (стр.5:стр.1)	X	0,3196
6.2. За режимним фондом (стр.5:стр.2)	X	0,7848
6.3. . За діючим фондом (стр.5:стр.3)	X	0,8351
6.4. . За плановим фондом (стр.5:стр.4)	X	$\frac{0,8681}{0,8638}$

Режимний час становить 98,5% планового (11178,5: 11348,7x100). Різний відсоток використання календарного (99,2%) і режимного (98,5%) фондів часу роботи устаткування свідчить про те, що фактична кількість робочих днів і коефіцієнт змінності були нижче передбачених планом.

Дійсний фонд часу обладнання склав 97% до плану (10562: 10885,2 x 100). За планом на ремонт обладнання намічалось витратити 463,5 тис. машино-год. (11348,7 - 10885,2). Фактично ж витратили 616,5 тис. машино-год. (11178,5 - 10562), або на 153 тис. машино-год. більше (616,5 - 463,5).

При наміченій за планом кількості обладнання дійсний фонд часу його роботи склав 10885,2 тис. машино-год, а час, необхідний для виконання плану по виробництву продукції - 10160 тис. машино-год. Отже, при плановій кількості обладнання у підприємства залишається 725,2 тис. машино-год невикористаного часу (10885,2 - 10160). Це свідчить про те, що в плані були закладені можливості позапланових простоїв обладнання.

Дійсно, на підприємстві мали місце прості устаткування. За планом на випуск продукції намічалось витратити 10210,8 тис. машино-год, фактично витрачено 8820 тис. машино-год, в тому числі 50,8 тис. машино-год надурочно. Отже, в результаті простоїв обладнання втрачено 1441,6 тис. машино-год ($8820 - 50,8 - 10210,8$). Крім цього, підприємство не використовувало тисячі сімсот сорок дві тис. машино-год дійсного фонду часу ($10562 - 8820$). Таким чином, загальна величина невикористаного і нераціонально використаного часу склала 3336,6 тис. машино-год ($153 + 1441,6 + 1742$).

Це свідчить про втрачені можливості для підприємства. Йому слід посилити контроль за раціональним використанням часу роботи обладнання. Доцільно застосовувати автоматизовані прилади контролю та обліку часу його роботи, що базуються на використанні обчислювальної техніки.

Дані про використання обладнання за часом (табл.2.9) показують, що підприємство домоглося певної інтенсифікації виробництва і підвищення інтенсивності використання обладнання. Якщо при плановій інтенсивності роботи устаткування на фактично випущений обсяг продукції слід витратити 10210,8 тис. машино-год, то в дійсності підприємство витратило 8820 тис. машино-год, або 86,4% ($8820 : 10210,8 \times 100$), а вироблення продукції за 1 машино-год склала 115,7% планової [5,12

Найбільш вагоме значення серед часткових показників екстенсивного використання має коефіцієнт змінності роботи устаткування. Цей коефіцієнт показує, скільки змін пропрацювала одиниця устаткування. Чим він вищий, тим більше обладнання працює протягом доби і тим більше випускається продукції. По підприємству фактично встановлено 3150 одиниць обладнання (табл. 2.10), при двозмінному режимі роботи в першу зміну, працює 3020, в другу - 1190. Фактичний коефіцієнт змінності становить 1,3365 ()

Дана величина коефіцієнта змінності неточно відображає рівень зайнятості обладнання, оскільки не враховує внутрішньозмінні прості обладнання. Тому фактичний рівень коефіцієнта змінності доцільно коригувати на внутрішньозмінні

простої обладнання. По підприємству вони склали 4,293% (120,2: 2800x100). Отже, скоригований фактичний рівень коефіцієнта змінності дорівнює 1,2791 (). За аналізованим підприємством є такі дані (табл.2.10).

Таблиця 2.10. – Аналіз коефіцієнта змінності роботи обладнання.

коефіцієнт змінності роботи обладнання				Фактичні(скориговані) темпи росту коефіцієнта змінності роботи обладнання.		
За попереднім	За планом	Фактически		До попереднього	До плану	До звітних даних
		За звіт	скоригована величина			
1,280	1,4	1,3365	1,2791	99,9	91,4	95,7

Дані табл. 2.10 показують, що фактична скоригована величина коефіцієнта змінності знаходиться по суті на рівні попереднього року (99,9%), а план по його зростанню виконаний лише на 91,4%. Якби цей план був виконаний, підприємство збільшило б випуск продукції на 559 830 грн. - з 5922920 грн. до 6482750 грн (). Однак дана можливість упущена.

На підставі даних табл.2.10 і 2.9 розраховується наступні коефіцієнти: екстенсивного використання обладнання (відношення фактичної кількості відпрацьованих машино - годин до планового) - 0,86811 (8820: 10160), інтенсивного використання (відношення фактичного випуску продукції за 1 машино - год до планового) - 1,15564 (671,533: 581,094), інтегрального використання (добуток коефіцієнтів екстенсивного і інтенсивного використання обладнання) - 1,003 (0,86811x1,15564), який характеризує використання обладнання і за часом і за потужністю.

Розрахунки показують, що на підприємстві були упущені реальні можливості збільшення випуску продукції - плановий фонд часу використаний лише на 86,811%. Однак втрати машинного часу були частково відшкодовані зростанням випуску продукції за 1 машино-год, який виявився вище плану на 15,564% в результаті чого план випуску продукції був виконаний на 100,3% (5922920: 5903920x100).

РОЗДІЛ 3. Оцінка впливу факторів на ефективність використання обладнання

3.1 Оцінка впливу факторів на показник обсягу продукції

Вихідні дані для розрахунку впливу кількості діючого обладнання, тривалості роботи обладнання та його продуктивності на обсяг виробництва надано в таблиці 3.1

Таблиця 3.1. – Дані для аналізу фондовіддачі КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС".

№	Показатели	План	Факт	Изменения (+,-)
1	Обсяг продукції, грн.	5903920	5922920	+11900
2	Середньорічна вартість ОФ, грн.	2298740	2293333	-5407
3	Середньорічна вартість машин, обладн., грн.	977400	973880	-3520
4	Питома вага активної частини, % (стр.3:стр.2x100)	42,52	42,47	-0,05
5	Фондовіддача ОФ на грн., грн (стр.1:стр.2)	2,57	2,58	+0,01
6	Фондовіддача машин та обладнання (стр.1:стр.3)	6,04	6,08	+0,04
7	Середньорічна кількість діючого обладнання, од.	3175	3150	-25
8	Фонд часу роботи діючого обладнання, тыс. машино-ч.	10160	8820	-1340
9	Тривалість (час) роботи одиниці обладнання, машино-ч (стр.8:стр.7)	3200	2800	-400
10	Середньорічна віддача грн. (стр.1:стр.3:стр.8) или (стр.6:стр.8).	0,594	0,689	+0,095
11	Середньорічне виробництво одиниці обладнання, грн.(стр.1:стр.7)	1859502	1880292	+20790
12	Середньогодинне вироблення одиниці обладнання, грн. (стр.11:стр.9 или стр.1:стр.8)	581,094	671,533	+90,439
13	середньогодинна віддача роботи діючого обладнання, грн. $(\frac{стр.7 \times 12}{стр.3}, \text{ либо } \frac{стр.7 \times стр.1}{стр.3 \times стр.8}, \text{ либо})$	1887,63	2172,06	+284,43

	$\frac{стр.7 \times стр.11}{стр.3 \times стр.9}$, либо $\frac{стр.1}{стр.3 \times 9}$, либо $\frac{стр.7 \times стр.6}{стр.8}$, либо $стр.10 \times стр.7$)			
14	Внутрішні середньогодинні простой одиниці обладнання, машино-ч	X	120,2	+120,2

Дані таблиці 3.1 дозволяють виявити вплив змін кількості діючого обладнання, тривалості (часу) роботи одиниці обладнання і його продуктивності на обсяг продукції (табл. 3.2).

Таблиця 3.2. – Оцінка впливу факторів на показник обсягу продукції КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС"

Фактори	Розрахунок рівня впливу	Рівень впливу, тис.грн.	Структура факторів, %
1. Зміна кількості діючого обладнання	$(3150-3175) \times 3200 \times 581,094488$	- 46487,5	- 244,7
2. Зміна тривалості (часу) роботи одиниці обладнання	$(2800-3200) \times 3150 \times 581,094488$	- 732179,1	- 3853,6
3. Зміни середньогодинної продуктивності одиниці обладнання	$(671,532880-581,094488) \times 3150 \times 2800$	+797666,6	+4198,3
Усього	5922920-5903920	+19000	+100,0

Дотримуючись планових пропорцій, підприємство могло б мати додатковий випуск продукції на 778666,6 тис. Грн. (46487,5 + 732179,1), але ці можливості воно втратило. Особливо погано використаний плановий фонд часу роботи обладнання, що призвело до зменшення випуску продукції на 732179,1 тис. грн. або на 3853,6%. У той же час завдяки зростанню продуктивності обладнання отримано додатковий випуск продукції на 797666,6 тис.грн. або на 4198,3%.

Для розрахунку впливу факторів на рівень використання середньорічної виробничої потужності використовується прийом пайової участі. Вплив кожного

фактора визначається шляхом відношення зміни випуску продукції за рахунок відповідного заходи щодо зміни організаційно-технічного рівня виробництва, а також інших до середньорічної потужності .

3.2 Оцінка впливу факторів на рівень використання виробничої потужності

Розрахунки оцінки впливу факторів на рівень використання виробничої потужності надано в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Оцінка впливу факторів на рівень використання виробничої потужності КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС"

Показники	Звітний період		Зміна проти плану	Розрахунок факторів зміни рівня використання виробничої потужності	Рівень впливу, %	Структура факторів, %
	За планом	Фактично				
1. Обсяг продукції, грн.	5903920	5922920	+19000			
2. Середньорічна потужність, грн.	6214650	6214650	-			
3. Використання середньорічної потужності, % (стр.1:стр.2x100)	95	95,306	+0,306			
4. Збільшення (зменшення) випуску прдукции проти минулого року, грн.	+1285500	+1304500	+19000	$+\frac{19000}{6214650} \times 100$	+0,306	+99,9
4.1. Введення в дію нових і розширення діючих потужностей	-	-	-	-	-	-
4.2. Реконструкція	+265000	+240000	-25000	$-\frac{25000}{6214650} \times 100$	-0,402	-131,6
4.3. Технічне	+840000	+855000	+15000	$+\frac{15000}{6214650} \times 100$	+0,241	+78,9

переозброєння і проведення оргтехзаходи						
4.4. Зміна номенклатури і асортименту	+180500	+209500	+29000	$+\frac{29000}{6214650} \times 100$	+0,467	+152,6

З наведених у табл. 3.3 даних видно, що підприємство досягло запланованого рівня використання середньорічної потужності. Це відбулося головним чином через зміни номенклатури і асортименту продукції (зменшення трудомісткості виробів). Значний позитивний вплив зробило також виконання плану на 78,9% технічного переозброєння і проведення організаційно-технічних заходів виробництва, хоча негативний вплив справила невиконання плану реконструкції виробництва. При проведенні аналізу використання виробничих потужностей з метою забезпечення безперебійного функціонування підприємств, а також для усунення короткострокових порушень їх роботи.

Інтенсивне використання промислово-виробничих основних фондів характеризується також рядом натуральних і умовно - натуральних показників. Показник випуску продукції на один квадратний метр виробничої площі визначається як відношення обсягу продукції до величини площі. Чим більше продукції припадає на один квадратний метр, тим ефективніше вона використовується. У той же час підвищення питомої ваги виробничих площ сприяє зростанню ефективності виробництва, збільшення випуску продукції.

За об'єктом дослідження дані наведено (табл.3.4). Як видно з даних табл.3.4, фактично в порівнянні з планом питома вага виробничої площі цехів збільшився з 92,2374% до 92,5%, частка допоміжних площ відповідно зменшилася. Покращився використання виробничих площ як цехів, так і підприємства, що видно з показників випуску продукції на один квадратний метр відповідної площі.

Таблиця 3.4. – Вихідні дані для аналізу використання виробничої площі КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС".

Показники	За планом рівень показника	Фактичний рівень показника	Зміна від плану рівень показника
1	2	3	4
1. Обсяг продукції, грн.	5903920	5922920	+19000
2. Виробнича площа, м ²	143109	143109	-
2.1. У тому числі виробнича площа цехів, м ²	132000	132376	+376
3. Питома вага виробничої площі цехів в загальній площі, % (стр.2.1:стр.2)	92,2374	92,5	+0,2626
4. Випуск продукції на 1м2 виробничої площі, грн (стр.1:стр.2)	41,2547	41,3875	+0,1328
4.1. У тому числі випуск продукції на 1м2 виробничої площі цехів, грн (стр.1:стр.2)	44,7267	44,7432	+0,0165

Розрахунок факторів зміни обсягу продукції наведений в табл.3.5 [2,16,84].

Таблиця 3.5. – Розрахунок факторів впливу використання виробничої площі на обсяг випуску продукції КП "ШКЗ "ІМПУЛЬС".

Фактори	Розрахунок рівня впливу	Рівень впливу, грн.	Структура факторів, %
1. Зміна виробничої площі цехів	$(132376-132000) \times 44,7267$	+16817,2	+89
2. Зміна випуску продукції з 1м2 виробничої площі цехів	$(44,7432-44,7267) \times 132376$	+2182,8	+11
Усього	5922920-5903920	+19000	+100

Дані табл.3.5 показують, що внаслідок збільшення виробничої площі цехів на 376м² обсяг продукції зріс на 16817,2 грн., Або на 89%, а внаслідок збільшення випуску продукції з 1м² виробничої площі цехів на 0,0165 грн. обсяг продукції зріс на 2182,8 грн., що склало 11%.

Висновки

У якості об'єкта дослідження було обрано виробничі потужності Казенного підприємства "Шосткинський казенний завод "ІМПУЛЬС".

Проаналізувавши і вивчивши узагальнюючі і часткові показники по підприємству, які впливають на ефективність використання основних засобів, ми бачимо, що одним найважливішим з узагальнюючих показників ефективності використання основних фондів є фондівіддача. Вона збільшилася на 0,01 грн, що означає - виробництво продукції збільшується більш високими темпами, ніж основні виробничі фонди. Дані про використання обладнання за часом показали, що підприємство домоглося певної інтенсифікації виробництва і підвищення інтенсивності використання обладнання. Такі коефіцієнти екстенсивного використання, інтенсивного використання та інтегрального використання показали, що на підприємстві були упущені реальні можливості збільшення випуску продукції. Однак втрати машинного часу були частково відшкодовані зростанням випуску продукції за 1 машино-год. Проаналізувавши фактори зміни рівня використання середньорічної виробничої потужності, ми бачимо, що підприємство досягло запланованого рівня використання середньорічної потужності. Це сталося через зміни номенклатури і асортименту продукції. Питома вага виробничої площі збільшився, а частка допоміжних площ - зменшилася, що сприяє зростанню ефективності виробництва і збільшення випуску продукції.

Отже, необхідно покращувати використання виробничих основних фондів, забезпечувати повне завантаження потужностей і устаткування, домагатися збільшення фондівіддачі.

У рамках програми оновлення виробничих потужностей на підприємстві створено новий виробничий комплекс для випуску вогняних ланцюгів артилерійських боєприпасів. Цей центр був оснащений понад 100 новітніми високоточними верстатами з цифровим управлінням. Таке виробництво є своєчасним для української армії, де більша половина снарядів та боєприпасів

підлягають оновленню. Нове обладнання дозволить виробляти деталі із точністю, яка вимірюється у мікронах. Оновлення основних фондів сприятиме зниженню собівартості продукції та підсиленню конкурентних позицій даного підприємства.

Список використаної літератури

1. Аналіз господарської діяльності. Опорний конспект лекцій. Укладач Барабаш Н.С. К.:Видавничий центр КНТЕУ, 2001.
2. Батіщев В. Методи нарахування амортизації: вибір повинен бути усвідомленим //Бухгалтерія. – 2001. - №30 (445). – 23 липня. – С. 127-132
3. Гармонизация социально-экономического развития как магистральное направление повышения конкурентоспособности современного государства / под.ред. Емельянова С.Г., Минаковой И.В. – Орёл: АПЛИТ, 2011. – 344 с.
4. Голов С.Ф., Єфіменко В.І. Фінансовий та управлінський облік. К.: “Автоінтерсервіс”,1996.
5. Государственное регулирование рыночных процессов в современной экономике / под.ред. Емельянова С.Г., Минаковой И.В. – Орёл: АПЛИТ. – 2010. – 428 с. (ISSN 978-5-904446-04-8)
6. Гриньов А.В. Організація управління на підприємстві. – Х., 2004.
7. Економіка виробничого підприємства: Навч.посіб. /За ред.И.М. Петровича. – 2-е вид., пер.та доп. – К., 2002.
8. Економіка підприємства: Підручник / За ред. Л.Г. Мельника. – Суми: Університетська книга, 2004. – 630 с.
9. Економічна енциклопедія: у 3-х томах /редкол.: С.В. Мочерний (відп.ред.) та ін. – К.: видавничий центр “Академія”, 2001. – Т.2. – 848 с.
10. Іващенко В.І., Болух М.А. Економічний аналіз господарської діяльності. К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2001.
11. Каринцева А.И. Экономические основы планирования процессов экологически устойчивого развития территории. Сумы: СумГУ, 1997
12. Каринцева А.И., Старченко Л.В. Финансовый менеджмент. М.: Экономика, 2015
13. Карінцева О.І., Волк О.М. Еколого-економічна ефективність використання інформаційно-комунікаційних технологій в Україні. Механізм регулювання економіки. – 2009. – №2. –С. 24-29.

14. Карінцева О.І., Кубатко О.В., Лавриненко А.С. Інвестиційне забезпечення підприємств сільського господарства в умовах економічних та екологічних флуктуацій. Механізм регулювання економіки. – 2013. – № 1. – С. 143–149

http://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/acticles/issue_16/OLEKSANDRA_V_KARINTSEVA_OLEKSANDR_V_KUBATKO_ALINA_S_LAVRYNENKO

Investment_Fostering_in_Agriculture_Considering_Economic_In.pdf

15. Карінцева О.І., Матвєєв П.С. Теоретичні аспекти визначення сутності інноваційного потенціалу. Механізм регулювання економіки. – 2015. – № 2. – С. 23-30.

http://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/acticles/issue_25/OLEKSANDRA_I_KARINTSEVA_PAVLO_S_MATVIEIEV

Theoretical_Aspects_of_Defining_the_Essence_of_the_Innovative_Potential.pdf

16. Карінцева О.І., Мельник Л.Г., Качур П.С., Балацький О.Ф. та ін. Формування на території Сумської області ЕКОПОЛІСУ – науково-виробничо-освітнього комплексу з виробництва і реалізації товарів екологічного призначення (концептуальні положення). Науково-практичне видання. - Суми: ВТД “Університетська книга”, 2003. ISBN 966-680-088-8

17. Карінцева О.І., Тарасенко С.В. Методичні аспекти аналізу інфраструктури ринку екологічних товарів та послуг (РЕТП) в Україні. Механізм регулювання економіки.-Суми, вид-во СумДУ, 2011.- № 1(51).- С.-267-273.

http://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/acticles/issue_12/O_I_Karintseva_S_V_TarasenkoMethodical_aspects_of_the_analyses_infrastructure_of_the_market_ecological_goods_and_services.pdf

18. Карінцева О.І., Тарасенко С.В. Теоретичні засади механізму екологізації розвитку підприємств на основі формування попиту на екологічні товари. Механізм регулювання економіки. №4, 2010. С. 94-100

19. Карінцева О.І., Харченко М.О., Кальченко С.О. Ефективність використання лізингу в сучасних умовах. Механізм регулювання економіки, №3. 2016. С. 97-106

http://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/articles/issue_30/OLEKSANDRA_I_KARINTSEVA_MYKOLA_O_KHARCHENKO_SVITLANA_O_KALCHENKO_Efficiency_of_Leasing_in_Modern_Conditions.pdf

20. Карінцева О.І., Харченко М.О., Матвеев П.С. Науково-практичні засади оцінки розвитку інноваційного потенціалу регіонів. Механізм регулювання економіки, #2. 2014. С. 70-78

http://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/articles/issue_21/OLEKSANDRA_I_KARINTSEVA_MYKOLA_O_KHARCHENKO_PAVLO_S_MATVIEIEV_Scientific_and_Practical_Bases_of_Estimation_of_Innovative_P.pdf

21. Концептуальні підходи до змін моделей споживання та виробництва при переході до стійкого розвитку [Текст] / Л.Г. Мельник, О.І. Мельник, О.І. Карінцева та ін. // Механізм регулювання економіки. — 2007. — №3. — С.51-58.

22. Мельник Л. Г., Волк О. М., Гайтина Н. М., Рибалка М. В., Удосконалення методів мотивації працівників на підприємствах України з урахуванням міжнародного досвіду // Вісник СумДУ. Серія “Економіка”, № 4'2012. С. 55-63.

23. Мельник Л.Г. Екологічна економіка. – Суми, 2001. – 284 с.

24. Мельник Л.Г. Екологічна економіка: підручник. – 3-тє вид., випр. і допов. – Суми: Університетська книга, 2006. – 367 с.

25. Мельник Л.Г., Каринцева А.И. Экономика предприятия. конспект лекций: Учебное пособие. – Университетская книга, 2002. 400 с.

26. Мельник, Л.Г. Научные основы самоорганизации экономических систем. Часть 1 / Л.Г. Мельник // Механізм регулювання економіки. - 2010. - №3, Т1.- С. 12-26.

27. Мельник, Л.Г. Синергетична основа маркетингових інновацій / Л.Г. Мельник, І.Б. Дегтярьова // Маркетинг і менеджмент інновацій. — 2010. — №1. — С.67-77.

28. Основи стійкого розвитку: навч. посіб. / За ред. Л.Г. Мельника. - Суми : Університетська книга, 2005. - 654 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/44620/1/Melnyk_Osn_stiy_rozv.pdf

29. Социально экономические проблемы информационного общества : монография / под ред. д.э.н., проф. Л. Г. Мельника, к.э.н., доц. М. В. Брюханова. – Вып. 2. – Сумы : Университетская книга, 2010. – 896 с.

30. Стратегія сталого розвитку : підручник / В. М. Боголюбов [та ін.] ; За ред. В. М. Боголюбова. - Вид. 2-ге, перероб. і доп. - К. : Видавничий центр НУБіПУКРАЇНИ, 2018. - 328 с.

31. Тарасенко С.В. Механізм впливу інфраструктурних факторів на процеси функціонування ринку екологічних товарів та послуг в Україні. Збірник наукових праць//Економіка: проблеми теорії і практики.- Випуск 262.- Т.8.- Дніпропетровськ:ДНУ, 2010. -с.-2011-2105.

32. Шапочка Н., Каринцева А., Евдокимов А. Система эколого-экономической информации как средство управления социально-экономическим развитием // Экономика природопользования / Л. Хенс, Л.Г. Мельник, Э. Бун, Й. Кен, Й. Сейак и др. / Под ред. Л. Хенса, Л. Мельника, Э. Буна. - К.: Наукова думка, 1998. - С. 320-325.

33. Экология и экономика: монография / Балацкий О.Ф., Ярош Н.В., Мишенин Е.В., Карпищенко А.И., Семененко Б.А.. К.: "Урожай", 1986. – 106

34. Chygryn O., Karintseva O., Kozlova D., Kovaleva A. HR Management in the Digital Age: the Main Trends Assessment and Stakeholders // Механізм регулювання економіки, 2019, № 2. С. 106-115.

35. Hens L., Karintseva O., Kharchenko M., & Matsenko O. The States Structural Policy Innovations Influenced by the Ecological Transformations. Marketing and Management of Innovations, #3, P. 290-301. <http://doi.org/10.21272/mmi.2018.3-26>

36. Karintseva O.I. Economic restructuring in Ukraine in view of destructive effect of enterprises on environment. International Journal of Ecological Economics & Statistics #38 (4), 2017. P. 1-11

37. Karintseva O.I., Shkarupa O.V., Shkarupa I.S. Innovation potential of ecological modernization for green growth of economics: a case study. International Journal of Ecology and Development 31 (1), 2016. P. 73-82 <http://www.ceser.in/ceserp/index.php/ijed/article/view/4044> (SCOPUS)

38. Li Rui, Sineviciene L., Melnyk L., Kubatko O., Karintseva O., Lyulyov O. Economic and environmental convergence of transformation economy: The case of China // *Problems and Perspectives in Management* Volume 17 2019, Issue #3, pp. 233-241 [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.17\(3\).2019.19](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.17(3).2019.19)
39. Melnyk L., Dehtyarova I., Kubatko O., Karintseva O., Derykolenko A. (Disruptive technologies for the transition of digital economies towards sustainability. *Economic Annals-XXI*, 2019, 179(9-10), 22-30. doi: <https://doi.org/10.21003/ea.V179-02>
40. Melnyk L., Kubatko O., Dehtiarova I. Sustainable development strategies in conditions of the 4th Industrial revolution: the EU experience // River Publishers, 2019
41. Shkarupa O.V., Karintseva O.I., Zhukova T.A. Ecological modernization of the transport system in Sumy for green growth of economics // *International Journal of Ecology and Development* Volume 32, Issue 3, 2017, Pages 75-85.